

Я. ДЕДАЛЕВСЬКИЙ

ДЕЯКІ ДУМКИ З ПРИВОДУ КОНСОЛІДАЦІЇ

Відбиток із журналу
"ЗА САМОСТІЙНІСТЬ"
з листопада 1946.

ДВАДЦІ ПУНКТИ З ПРИБОРУ КОНСОЛІДАЦІЇ -----

Всі тривалі революційні здви́ги, кожний, великої ваги, історичний акт, чи розвій різвородних процесів людського життя, відбуваються не за якимось павільоном, не за точно визначеним рецептом, до його, на зразок хемічного закону, можна пристосовувати до людського життя. У людській історії є саме момент неповторности, що складається з цілого ряду різного роду існуючих причин та обставин. Вони у даному укладі проявляються тільки в одну історичну хвилину, щоб згодом уступити місце іншим, які після них настають.

Саме застуга великих людей чи людських груп у суспільно-політичному житті лежить у тому, що вони своєю інтуїцією та розумом спонукать суть історичного моменту, внутрішні та зовнішні сили, які його викликають, щоб з них та через них зробити великий стратегічний план свого поступовання.

Скопнати суть історичного моменту — це значить відіхнути психічні, соціологічні та політичні процеси, які в ньому діють. Це значить — перенести відчуття на канву логічного думання, щоб на ньому зформувати іляж свого щіння.

Де немає сильної інтуїції, де немає ясної думки, там немає розуміння діючих суспільних та політичних сил. Там, де немає розуміння діючих політичних сил, закономірно приходить консерватизм або революційний реакціонізм.

Яка різниця між тими двома групами?

Мертві консерватори покійні та безболізно відходять від процесу формування життя. Вони замирають, завапняються у своєму світі уяв, у світі, що відходить до архіву минулого, а на їх місце приходять нові, прогресивні сили. Революційні реакціонери, з природи своєї, звичайно, дуже активні, але вони не схоплюють суті історичного моменту, не мають основної осі для своєї дії, не мають глибинного стратегічного плану роботи. На їх місце приходять, звичайно, якісь шаблон, якась доктрина, революційна форма, але вихолощена чи пережита вже своїм змістом. Ця доктрина може бути на певний час джерелом своєї рідної сили, може споживати енергію даної групи, але її кінець мусить бути один: ЗАКИНУТИСЯ В СЕНТУ - МОЖЕ, НА ПЕРШИЙ ЧАС І ВОЙОВИЧУ, - ТА ЗАКИНУТИ, ЯК ТІЛО, ЩО НЕ МАЄ ТІЛА, З ПРОЦЕСУ ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ.

ЗАМЕРТАНІ КОНСЕРВАТИСТИ ТА РЕВОЛЮЦІЙНІ ГРАНЦІСМЕРИ - не хоч як різні своїми зовнішніми формами, проте подібні своїми суспільними функціями, ретвори. Їх створила якась пройдена епоха, якась доктрина, бо вона вища ще була прогресивною, але сьогодні з Западницькою та відстаюю. Вона неспроможна вже формувати життя, розкривати великі творчі скали переживань для своїх визнацій, розкривати повноту життя, але представляє тільки викривлені, однобічні образи дійсних суспільно-політичних процесів. Тому з них острах перед гучер складного життя, тому нахил спростачувати багатство суспільно-політичних явищ, соціальних та політичних процесів. Замість гармонійного, органічного походу з наростаючими силами, ми бачимо в таких груп нахил до насильства над життям, що нерідко вики-

вається в систему терору. Для них форми перестануть бути формою зовнішньою для життєтворчого змісту, а перетворяться на кістляний панцир слабого плазуна, що має охоронити його перед пітрами, гробами та небезпеками життєвих бур.

Джерелом переходу від прогресивного до реакційного, від революційного до реакційного не обов'язково мають бути відкирані доктрини. Життя творять живі люди. І навіть найкраща ідея може в руках партача, проєкатора перетворитися на залізні пута, які нищать, припиняють, чи йдуть всупереч розвиткові творчих сил. Нетворчі люди роблять ідею нетворчою, і їх нетворчість розбазарює все те, що не раз цінного створили цілі покоління.

+ +
+

Революційність та прогресивність політичного середовища не визначається шумною бомбастикою про революцію, ні навіть революційною технікою боротьби. Бомбастика про революцію - це, звичайно, перша ознака її поверховості. Сама техніка революційної боротьби може бути нетворчим прийняттям чужих революційних форм із нецільним застосуванням до власного ґрунту. Революційна техніка - це потужна машина, це бистра ріка, яка може бути руйнівною силою для турбін та моторів, але вода, не спрямована, може знищити людське добро та саму машину.

Революціонер, що користується тільки революційною технікою, за якою не стоїть великий стратегічний план - це тільки розгуканий кінь, який мчить назмання, поби зломити перший зустрічний предмет та на ньому поєхнути. Революціонер, що своєю безцільною роботою для владування своїх інстинктів, виводить своєму народові, нищить непомітно наростаючі суспільні шари та сили - **Є НЕ РЕВОЛЮЦІОНЕР, А РЕАКЦІОНЕР, ЯЕ ПІСЛЯ, А ПРОКЛЯТТЯ ДЛЯ СВОГО НАРОДУ.**

Революція - це не безцільові постріли, не винищування людей свого народу, а це - творчість, розгортання та посилювання широкогранних суспільних проєктів та дій під кутом одного стратегічного плану, що веде до здійснення пробоевих завдань народу на даному історичному етапі.

Революція - це безперервний зв'язок із життям та потребами свого народу. Кто йде проти народу - байдує, чи прикрашається ім'ям того ж народу, чи своєю доктриною або своєю амбіцією влади - той є звичайний злочинець. Злочинець буде також той, хто в ім'я свого партійного загумінку виводить морально чи фізично своєму народові. Для народу однаково небезпечний опортуніст, що в ім'я збереження матеріального, боїться ризикувати та жертвувати собою, щоб теорити духове та послизувати, пітор свого життя, суспільні проєкти, як і революційний реакціонер, який чином для чину неретинає ці проєкти в їх вузлових пунктах.

Звичайний опортуніст, хоч може гальмувати революційні процеси, та проте він, маючи на оці збереження національної субстанції та національного матеріального добра, може здійснювати своєрідну функцію в житті народу: він буде постійно тим, який іншим революційним чинникам звертатиме увагу на те, щоб вони, маччи на оці духове, маччи на увазі безпосередню боротьбу, не забули про konieczність вдержати пев-

ні матеріальні вартості та те, що, за допомогою легальних засобів, підтримати можна. Якщо опортуніст працює в своїх межах, то з його праці можуть мати деяку користь революційні рухи, що знаходять у його здобутках базу та спертя для своїх планів.

Революційний реакціонер, чи пак, революційний опортуніст є революціонером за формою. Йому до справжньої революційності бракує ще змісту, що визначається потребами та метою свого народу. Революційний опортуніст може бути дуже добрим членом своєї загальної партії, що визначає технічні правила революційної боротьби, які вона переписала, може, і з чужих книжок, чи, навіть, здобувається на вироблення своїх власних. Але ні гість, ні його партія не можуть витягти того, що треба своїм серцем відчувати, що треба, при найбільшому духовому та творчому підйомі, зрозуміти, що треба тонкощами інтелектуального думання розібрати - різних процесів революційної боротьби та добра свого народу. Для революційного реакціонера на першому плані стоїть особиста, неспівмірна до його сил, амбіція розгуканого коня, розбурхана енергія, чужа, неорганічна для даного народу техніка чи тактика революційної боротьби, або завапнена партія. Він може бути дуже добрим революціонером партії свого декаденту (яка може називатись навіть не партією, - це байдуке!), але революціонером свого народу, революціонером передових сил нації, її потреб, він не бувач, його революційні сили діють у діаметрально протилежному напрямі до потреб народу.

+ + +

Ми - поневолені нація, яким бореться за свою самостійність і незалежність. Наша основна мета - повна державна самостійність. Наш шлях до неї - Українська Революція, як процес духового й політичного розгортання сил нашого народу під кутом останньої стратегічної мети - державно-політичного відокремлення.

Українська Революція - це Українські Визвольні Змагання в їх минулому, сучасному, та проєктовані, за тлі грядучих процесів, на майбутнє. Де немає зрозуміння для минулого, не може бути творчого сучасного, де немає охоплення сучасного, не може бути планування майбутнього.

Українські Визвольні Змагання в їх минулому, сучасному та майбутньому - це одноразове явище. Вони є одноразовим і неповторним явищем під оглядом духовості, зовнішніх та внутрішньо-політичних сил, поставлених завдань та невичислених шпихів і засобів. Вони будуть успішні не тоді, коли ми будемо себе взаємно винищувати чи очорнювати, а тоді, коли ми український геополітичний простір виповнимо українським творчим змістом, коли розбудуємо могутні процеси та зв'язки, що розгортаються на наших очах, і дамо розв'язку для цілості духових, суспільних, політичних та економічних питань Сходу. Бо Революція - це не дотримання зважування народу, а могутній зшвиг його революційних та конституційних сил.

Тому й немає і не може бути чужих прикладів, які ілюстрували би повноту Українських Визвольних Змагань. Можуть бути тільки історичні фрагменти, які можуть образно представляти нам чи помагати усвідомити собі ту чи іншу складову частину нашого визвольного процесу. І як не може бути прикладу самого процесу, так не може бути

...історичні та культурні цінності України, які є її основою. ...

поза нами, на чужому ґрунті, тактикою чи стратегією, яка розр'язувала би питання суцільного українського духового, суспільного та господарського комплексу. Змістові та завданням Українських Визвольних Змагань мусить відповісти українська революційна тактика. І до цього тут випробувана на російському ґрунті, в соціально-класовій боротьбі, тактика переможної революції. Причепили, коли їх не кати, матеріал, що його можна черпати, десть не там, а в українському минулому, а зокрема - в добі Амальмського, Мазепи та Визвольних Змагань 1917-20 років.

Як кожне місто являє, український визвольно-революційний феномен не стоїть на місці, а неперинно розвивається. Він розвивається невичайно скоро; з великою швидкістю міняється внутрішній уклад українських суспільних сил та зовнішньо-політична констеляція.

І революційність полягає саме в тому, щоб йти в парі з тими процесами, щоб не бути позаду них, а давати скору та рішучу відповідь на кожну нову констеляцію, на кожну нову можливість та на кожне нагріваюче завдання. Шаблону тут бути не може. Не може бути тут нагінання українського помітного життя під кутом тієї політичної структури, яку творять зараз інші народи. Ми вважаємо, вгамуємо божевільно, однак, відступання, передитих, доктрин, які задовольняють на українському ґрунті чужих тактик, чи спроби нагінати українське політичне життя під кутом того, як укладається сили інших народів - байдуже, чи ці наповне март на сні розлилися вже зараз у "світовому уряді", чи нагінати українське політичне життя під кутом трьох політичних партій, що нібито зараз вичерпують цілість суспільних та політичних справ на Заході Європи. Тих, хто про це пише чи думає, ми вважаємо не революціонерами, а реакціонерами - реакціонерами, які відірвалися від українського ґрунту та не розуміють процесів, що проходять на Україні, на Сході Європи чи, навіть, на тому самому ж Заході.

Скорість процесів в Українських Визвольних Змаганнях ставить до українських визвольних сил все нові й нові завдання. Вони є на відтинуку духово-психічних процесів, суспільному, внутрішньо- та зовнішньо-політичному, революційно-воєнному, тактичному та стратегічному. Розуміти повністю становище, правильно розставити сили, правильно вдарити, щоб, бити ворога в його, для нас найбільше небезпечні, місця, бити так, щоб скріплити власний революційний потенціал - це Українська Революція. Не розуміти духового й політичного становища свого народу і дивитися на чужі лані зорі й ганятися за ними, поставити себе поза рамками українських суспільно-політичних процесів, вдарити ворога без плану і вини утрати низові революційні сили - це реакційний опортунізм чи протинародна реакція.

+

Провідні чинники СМІ весь час говорять про консолідацію українських політичних сил. При цьому малоси на увазі консолідацію під кутом виключення всіх творчих українських сил з порядку інтересів українських визвольних змагань. Розподіл українських земель між кількома окупантами, різне становище на різних займанщинах, нескристалізованість українських політичних ґруп, недовідавання в площині соборності, не дозволяють здійснити цього завдання.

З відходом Західньо-Українських Земель до УССР, з вибухом другої світової війни, довоєнне становище цілком змінилося. Консолідація українських політичних угруповань стала, настільки нового політичного становища, реальна можливість, і не тільки можливість, а й історична konieczність: треба було на терези другої світової війни, на терези, де мала різнитися воля українського народу, кинути об'єднаним усім зоростом мазо українцтво. Треба було мобілізувати всі українські сили під думом тих великих завдань, які відкривалися в збройно-політичному секторі та на терезі корінних українських земель.

Розбиття українських політичних сил у другій світовій війні відомося вкрай негативно на здобутих досягненнях. Цілий ряд завдань не виконано й мого завадати будуть на дальших визвольних змаганнях. Головних плянів та завдань між поодинокими групами не узгоджено. Вагнерівське середовище почало, не обдумавши точно розвиток політичних подій, в деяких місцях передчасний збройний армі, який припинився до розкоширування та знищення великої частини українських революційних кадрів. Все не заважало та заважувати буде на наших здобутках у дальній визвольній боротьбі.

Групова ворожнеча під кінець другої світової війни почала набирати нахилів та небезпечних форм. Повстає небезпека, що кожне українське політичне угруповання буде мати свою "державну владу", свій "законний уряд", та що видавати буде "для всього народу" свої закони. Поруч того, на українському ґрунті біжить та моральний терор - зокрема в краюному секторі - наїрав форм, які в основах захищують нашу гальму визвольну боротьбу.

З розгалом націонал-соціалістичної Німеччини всі українські землі опинилися під одним польовим окутантом. Боротьба проти польовиків вимагає великого досвіду і революційного сприту. У новому становищі на внутрішньому та зовнішньому відтинку висунується цілий ряд нових, вішпидальних завдань, без переведення яких неможливо наше національне визволення. Нові питання, які перед українськими політичними чинниками поставив час, вимагають якнайбільшої концентрації українських політичних сил, швидко розгалуження їх на відтинках найбільше некутих завдань шкучого революційного моменту.

Отже, консолидація, що її потребує час сам час, що її уможливили змінені зовнішньо-політичні, а слідом за тим і внутрішньо-політичні відносини, маєтись, як величезна організаційна проблема. Вести всі українські політичні групи для виконання завдань великого визвольного вставу. Воля має розв'язати всі найбільше болючі та актуальні українські питання. Кома зорова українська політична група має у величезному уряді сясу визвольно-революційному процесі зайняти ядусь помітну, проростати ядусь завдання, які відслідують її сили та можливості. Кома терча українська людина має бути включена в ту чи іншу роботу, якої в уряді та зоростом у думості, політичному, громадському чи військово-всолому секторі так багато.

Яко не бачить тих усіх завдань - той або сліпий, або бжевільний. Сліпий нічого бачити не може, а бжевільний - навіть коли бачить, то не може з цього витягнути відповідних висновків.

А не бачать сьогодні нічого ті, що відраховують на еміграції проценти збаланшених своєю пропагандою людей, що хочуть нагнати українське політичне життя під думом своїх амбіцій на владу. Невже ж

де має щонебудь спільного з українською революцією, з українським визвольним процесом? Чи торгуватися за теплі місця тоді, коли український наріз кривавиться за свої "буди" чи "не буди"? Невже ж має щось спільного з революцією вбивання клину в українські політичні сили, збочення на шлях внутрішньої боротьби тоді, коли передомого час вимагає вибрати найкоротший шлях до мети - шлях порозуміння та зговорення?

+ +

+

Консолідація українських політичних сил через створення Українського Координаційного Комітету (КУК) в Європі, стала доконаним фактом. Сталася великої ваги подія в історії українського народу: в незвичайно відповідальний момент наших визвольних Змагань зішлись майже всі українські політичні чинники на еміграції, щоб рішати спільно кардинальні справи українського визвольного процесу. За передумову практичного переведення в життя спільних рішень вони схвалили такі засади:

- а) Здорове громадське й політичне життя нації має базуватися на твердих принципах права та християнської моралі.
- б) Всі політичні чинники засудують, як суперечні з правом та мораллю, та як шкідливі у житті нації, зокрема для її нормального розвитку, деякі прояви морального та фізичного терору.
- в) Всі політичні групи якнайрішучіше відкидають усія тотально-монархістичні тенденції, як фашистського й націонал-соціалістичного, так і більшовицького характеру, та спільними силами поборювати їх будуть у кожній діяльній української життя.
- г) Українські політичні чинники визнають у суспільному житті нації такі основи для реалізації консолідації: свобода думки і слова, взаємна лояльність, чесна критика відмінних поглядів та порозуміння в справах одностайних виступів назовні. Одночасно виключають поборювання та денунціації. (Комунікат КУК-у з дня 11-го червня 1946 р.)

Це були ті основи, на яких мало розгортатися все інше. Те перше, що без нього неможливе не тільки політичне життя, а й саме існування народу. Бо там, де цього немає, там панує терор, розбій і найбільше вишукані засоби національного самовинищування. Щойно коли створити передумови для нормального розгортання суспільно-політичних сил, можна говорити про здорову програму диференціальну політичного життя, співпрацю і т.п.

Здається, кожна людина, кожний гарний українець, що має в собі хоч крихітку громадської моралі, хто має хоч трохи відповідальності вже не за долі, але навіть за добре ім'я українського народу, хто має хоч крихітку політичного глузду, усія би ці основи прийняли, як щось, що не піддається найменшому сумнівові і найменшій дискусії.

Кашуть - удар об стіх, і нотиці озвуться. Так було й цього разу. Речник тих, які вивалили та виваляють, як систему, моральний та фізичний терор, бачник бандерівського середовища п. Стахів виступив з найбільшим обуренням, заявляючи, що "нам наказується заморочник", нешто, виключаючи моральний та фізичний терор, замкається в цьому середовищі можливості праці. За тими словами пішло ще кілька місяців закулісної гри та маневрів, які мали на меті розбити консолідаційні заходи, а тоді виступ з консолідаційної акції.

Цього разу Баннерівське середовище було послідовне. Як могли вони придерivatися християнської моралі, коли на Землях Їхне СБ (так звана Служба Безпеки) розстрілювало сотні українців - уже не тільки мельниківців, а й волинників та смідників, які не погоджувалися з Їхньою роботою? Як можна підписувати таке зобов'язання, коли по таборах відбуваються далі провокації, доноси й терор?

Це послідовність, яка палить соромом обличчя! Це послідовність, яка завертає нас туди, звідки, здавалося, ми вже давно вийшли - і то саме в момент, коли треба боротися за самі примітивні основи нашого політичного життя та розвитку.

Черговий раз в переломовий історичний момент баннерівський "революційний провід" розбиває український визвольний фронт. Перший раз тоді, коли розбита була його закодами одноціла СУБ, другий раз - коли почалося винищування українських партизан в лісах Волині і Галичини, та втретє - тепер.

Черговий раз виказалася не революційність, а реакційність баннерівського провідного середовища. Реакційність, яка зв'язана з хоробрими амбіціями влади людей, які хочуть прийти до неї по крові та трупах своїх сестер та братів. Реакційність, що впливає з загниваючого групового гетта, яке поставило себе вище за добро свого народу.

Що ти всі статті у ваших виданнях, що мають оправдати ваш крок, що мають з нього зробити революційний зчинок? Що пишете про різні концепції української консолідації? Ви списаєте українське політичне життя туди, де воно не було навіть у своїх початках, до питання - хто за і хто проти терору супроти своїх братів! З кожного рядка вашої статті, навіть невчене око може добачити, що не розумієте української визвольної справи, не розумієте добра українського народу!

Нащо пишете про опортунізм, який закидаєте іншим, коли ваш опортунізм мене вас у систему революційної техніки, техніки без українського змісту, на все нові й нові карколомні потягнення, які катастрофально відбиваються на всьому українському народі? Нащо пишете про свій активізм, коли ви на ділі котитеся похилою площею своїх амбіцій? Навіть найбільша пасивність крапа за вашу активність, що є активністю розгуканого кося, який нищить усе, щоб зрештою й себе знищити.

Ви сказали вже своє слово. Воно - вбитий клин у серце українських визвольних змагань у крає і закорлоном. Ваше слово - болісний удар по українському революційному процесі, зменшення потенціалу Української Революції у вирішальний історичний момент. Так ми бачимо об'єктивно цю справу.

Ви своє слово сказали. Тепер слово за вашим членством, яке ви годуєте отрутою всяких видуманих вісток та аранжованих вами провокацій. Воно відчуває своїм ширим неспівленим серцем, що ви сказали та робите але. Ви хочете ненавистю загнати його сумління, хочете вбити його душу та всяке самостійне думання. Але те, чого ви так боїтеся, буде вимовлене, бо воно вже є нього на вустах! Буде сказано: "Кров наших сестер і братів - на ваших руках; ви - фарисеї, що торгуєте кров'ю народу; ви - реакціонери!"

Вимовляться слова і будуть витягнені висновки!